

UNIVERZITET CRNE GORE

FILOZOFSKI FAKULTET - NIKŠIĆ

VIJEĆU FILOZOFSKOG FAKULTETA

Komisija za ocjenu magistarskog rada Nade Mitrović

I Z V J E Š T A J

Kandidatkinja Nada Mitrović, rođena je 11. 04. 1986. godine u Nikšiću. Diplomirala je na Filozofskom fakultetu u Nikšiću, na Studijskom programu Pedagogija 2009. godine. Magistarske studije Pedagogije, upisala je iste 2009. godine, a ispite uspješno položila tokom 2010. godine. Od Odbora za monitoring magistarskih studija, na prijavu teme magistarskog rada dobijeno je pozitivno mišljenje 22. 04. 2019. godine. Uradila je magistarski rad na temu „ *Značaj komunikacije pedagoga i odjeljenjskih starješina u cilju sprečavanja vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi*“.

Tema predloženog rada istražuje i analizira veoma aktuelno pitanje u vaspitno obrazovnoj praksi. Svaki oblik ponašanja učenika uslovljen je spektrom raznovrsnih uticaja (porodičnih, socijalnih, ekonomskih, političkih, kulturnih, vjerskih, vaspitno obrazovnih itd.), koji mogu

usmjeravati razvoj učenika u pozitivnom i negativnom smjeru. Zbog toga je veoma značajno pravovremeno indentifikovanje faktora, uticaja ili uzroka, koji mogu kod učenika izazvati pojavu negativnih oblika ponašanja. Fenomen vršnjačkog nasilja je oduvijek bio predmet brojnih istraživanja i aktuelna tema za razmatranje u oblasti vaspitanja i obrazovanja, s obzirom na to da njegova pojava može prouzrokovati brojne posljedice, koje mogu uticati na cjelokupan razvoj učenika.

U savremenom društvu koje je više nego ikada ranije izloženo brojnim promjenama koje sa sobom nose raznovrsne izazove, prisutan je veći rizik kada je u pitanju pojava ovog fenomena. Postavlja se pitanje, da li nivo cjelokupnog društvenog razvoja utiče na stvaranje problematične psihološke klime koja se reflektuje pojavom određene vrste nasilja? Da li i u kojoj mjeri vaspitno obrazovni sistem može uticati na suzbijanje ovog fenomena među djecom? Ova borba iziskuje svakodnevni angažman svih učesnika vaspitno obrazovnog rada, koji bi trebao biti istrajan i transparentan. Vaspitno obrazovni proces je oduvijek podrazumijevao prisustvo velikog broja raznovrsnih socijanih situacija. Zbog toga je veoma značajno ostvarivanje kvalitetne komunikacije i kontinuirane saradnje između nastavnika, posebno odjeljenjskih starješina, pedagoga, čiji angažman obuhvata unapređivanje kvaliteta rada škole. U naučno istraživačkoj građi postoje brojna istraživanja koja su se bavila intetifikacijom, prevencijom i suzbijanjem vršnjačkog nasilja, faktorima rizika, posljedicama, kao i ulogom nastavnika kada je u pitanju rješavanje ovog problema među vršnjacima. Međutim, u našem regionu nije zabilježeno istraživanje koje putem eksperimenta ima za cilj utvrđivanje efekata edukacije odjeljenjskih starješina i pedagoga u cilju prevencije i rješavanja problema vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi. Kroz rad će se pokušati odgovoriti da li edukacija o vršnjačkom nasilju i kontinuirani savjetodavno-instruktivni rad sa odjeljenjskim starješinama ima značajan uticaj na smanjenje ove pojave u E - grupi u odnosu na K - grupu u osnovnoj školi. S obzirom na to da je nasilje među vršnjacima jedna od pojava sa kojom se suočavamo u osnovnoj školi, smatramo da će nam istraživanje pokazati koliki uticaj ima edukacija i kontinuirani savjetodavni rad pedagoga na smanjenje pojave vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi.

U uvodnom dijelu ukazuje na značaj komunikacije pedagoga i odjeljenjskih starješina u cilju sprečavanja vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi.

U prvom poglavlju, kandidatkinja istaće značaj komunikacije, kao procesa prenošenja poruka, čiji je sastavni dio interakcija bez koje se poruka ne može ni poslati ni primiti. Govori o ulogama nastavnika i pedagoga, koji se u praktičnom radu susrijeću sa različitim situacijama. U njima unaprijed naučeni odgovori ne mogu pomoći, te su neophodne komunikacione vještine, inovativnost, improvizacija i testiranje različitih strategija.

Kao i nastavnik, i pedagog mora razvijati nove uloge. Pedagog je jedan od aktera u pedagoškoj komunikaciji, bilo u radu s nastavnicima, učenicima ili roditeljima, a i te kako je aktivan pojedinac koji istražuje rešenja i različite načine delovanja kao odgovore na praktične probleme (Rauški, 2013, str. 133).

Drugo poglavlje rada daje pregled vrsta i karakteristika komunikacija. Naime, mnogi konflikti, sukobi i problemi se upravo temelje na pogrešno interpretiranoj, shvaćenoj i prihvaćenoj poruci. U cilju izbjegavanja istih, neophodno je usmjeravati tok komunikacije u skladu sa situacijama, učesnicima i vrstom djelatnosti. U ovom poglavlju navodi vrste komunikacije prema broju učesnika koji učestvuju u komunikaciji, prirodi medija kojim se komunikacija uspostavlja, načinu komunikacije, u zavisnosti od uspostavljene povratne informacije, prema distanci učesnika u komunikaciji, prema nivou postignutog kvaliteta u komunikacijskom procesu, prema prirodi komunikacijskih odnosa između nastavnika u učenika. Od značaja kvaliteta komunikacije zavisi kvalitet rješavanja raznovrsnih problema.

U trećem poglavlju definiše pojam nasilja i vršnjačkog nasilja. Posebno ističe različite vrste vršnjačkog nasilja: fizičko, verbalno, emocionalno, socijalno, seksualno, nasilje putem novih tehnologija, ekonomsko, kulturno, zlostavljanje, zanimarivanje i eksploatacija. Svaku vrstu nasilja temeljno pojašnjava i navodi modalitete ponašanja, koji ukazuju da nasilje postoji.

U četvrtom poglavlju govori o faktorima rizika za pojavu vršnjačkog nasilja. Posebno ističe individualne faktore, porodične i socijalne. Veoma je važno uspostaviti balans u pristupima, koji su usmjereni na regulisanje ponašanja, jer nekada upravo neadekvatno postupanje može postaći pojavu negativnih oblika ponašanja.

U petom poglavlju daje odgovor na pitanje ko vrši nasilje? Kako bi na adekvatan način ostvarili uvid u karakteristike profila nasilnika, značajno je sa različitih aspekata sagledati jedan od osnovnih oblika ponašanja iz kojeg proizilazi nasilje, a to je agresija. U školskom kontekstu brojnost djece je pogodan faktor koji nasilniku pruža mogućnost za pronalaženje sebi sličnih, kako

bi se formirao krug u kojem bi mogli funkcionisati i zadovoljavati svoje specifične potrebe. Najveći problem leži u tome što se posljedice njegovog ponašanja manifestuju kako na njegov, tako i na cjelokupan razvoj drugih. U ovom poglavlju se osvrće i na druge uloge. Olveus i njegovi saradnici smatraju da djeca i mladi, osim nasilnika i žrtve, mogu imati sljedeće uloge (Đurić, 2013, str. 385):

- *sljedbenici* (pridružuju se nasilniku otvoreno);
- *podržavaoci* (ne uključuju se u nasilje direktno, ali ga podržavaju);
- *pasivni podržavaoci* (ne pokazuju direktnu podršku nasilniku, ali im je posmatranje nasilja zanimljivo);
- *neuključeni posmatrači*;
- *potencijalni zaštitnici* (ne podržavaju nasilje, ali ne rade ništa po pitanju njegovog sprečavanja);
- *zaštitnici* (pokušavaju zaustaviti nasilje, direktno ili indirektno).

Šesto poglavlje je posvećeno definisanju posljedica vršnjačkog nasilja. Brojne su posljedice koje prate žrtve nasilja, a posebno zbog toga što one veoma često pokušavaju da svoja negativna iskustva sakriju od drugih. Samo prikrivanje činjenice da su žrtve nasilja uzrokuje raznovrsne teškoće koje uglavnom ne mogu samostalno da prevaziđu, što može prouzrokovati trajne posljedice na cjelokupan razvoj ličnosti.

U sedmom poglavlju govori o ulozi nastavnika i pedagoga, kao i aktivnostima usmjerenim na prevenciju i intervenciju u cilju sprečavanja vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi. Uzimajući u obzir da su škole veoma značajne u formiranju cjelovite ličnosti učenika, neophodno je raditi na tome da se postigne balans između discipline i veza koje karakterišu topao, emocionalan i podržavajući kontekst. Adekvatna reakcija nastavnika i pedagoga na pojavu nasilja među vršnjacima je od izuzetnog značaja, kao i njihova sposobnost i vještina da ga prepoznaju i adekvatno reaguju. Kako se ponašanjem učenika u školskom kontekstu može upravljati, pojašnjava značaj adekvatnih mjera, kojima se ponašanje učenika usmjerava u skladu sa školskim pravilima.

U osmom poglavlju ističe značaj saradnje nastavnika i pedagoga u slučajevima pojave vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi. Ta saradnja, prije svega, mora biti usmjerena na prevenciju

ovog fenomena. Nastavnik, s jedne strane, posjeduje određene informacije o učenicima koji su nasilnici ili žrtve nasilja. Te informacije su od ključnog značaja za pedagoga koji posjeduje profesionalna znanja i iskustva, te mjere, postupke i procedure koje je neophodno realizovati u cilju prevencije, identifikacije i suzbijanja nasilja među vršnjacima. Zbog toga, njihova saradnja dobija potpuniju i objektivniju dimenziju sagledavanja problema, načina njegovog rješavanja, ali i predviđanja toka cjelokupnog procesa i eventualnih posljedica.

U devetom poglavlju naveden je pregled zakonskih i podzakonskih akata koji u Crnoj Gori uređuju pojam vršnjačkog nasilja. Navodi ključna dokumenta, kao što je Konvencija o pravima djeteta, Opšti zakon o obrazovanju i vaspitanju („Službeni list RCG“, br. 64/02 i 31/05 i „Službeni list CG“, br. 49/07, 39/13, 44/13 i 47/17), aktuelni Akcioni plan za implementaciju strategije za prevenciju i zaštitu djece od nasilja (2017–2021) i vrši pregled definisanih mjera u projektu „Škola bez nasilja“.

U desetom poglavlju definišu se osnovni pojmovi: komunikacija, škola, odjeljenjski starješina, pedagog, vršnjačko nasilje i prevencija.

U jedanaestom poglavlju dat je pregled srodnih istraživanja. Brojna istraživanja koja su se bavila ovom tematikom pokazuju prisutnost vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi. Najnovije istraživanje koje je sprovedeno u Crnoj Gori 2018. godine sa ciljem uvida u pojavu vršnjačkog nasilja, na uzorku 75 osnovnih i 41 srednje škole, pokazalo je da se 90% učenika u školi osjeća sigurno i bezbjedno, ali, i da je svaki peti učenik žrtva nasilja, a da se samo 6% učenika za pomoć obraća stručnoj službi škole. Upoređujući podatke sa istraživanjem iz 2011. koje je sproveo UNICEF i došao do rezultata da 48% djece ima iskustvo vršnjačkog nasilja, a 2018. 24% je doživljelo neki vid nasilja, možemo konstatovati da ima napretka, ali nas to obavezuje na dalji kontinuirani rad. Isti, za cilj ima postizanje nulte tolerancije na nasilje.

U istraživačkom dijelu kandidatkinja postavlja jasne metodološke okvire istraživanja na temu: *ZNAČAJ KOMUNIKACIJE PEDAGOGA I ODJELJENJSKIH STARJEŠINA U CILJU SPREČAVANJA VRŠNJAČKOG NASILJA U OSNOVNOJ ŠKOLI*. Poslije određivanja problema i predmeta, definisan je cilj i zadaci istraživanja, naučno-istraživačke hipoteze, varijable, karakter i značaj istraživanja, populacija i uzorak, metode, tehnike i instrumenti istraživanja, kao i način statističke obrade dobijenih podataka.

Cilj istraživanja bio je: *utvrditi da li komunikacija pedagoga i nastavnika kroz*

kontinuirani savjetodavno-instruktivni rad ima značajan uticaj na smanjenje vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi.

Polazeći od definisanog cilja, postavljena je glavna hipoteza koja glasi: *pretpostavlja se da komunikacija pedagoga i nastavnika i kontinuirani savjetodavno-instruktivni rad imaju značajan uticaj na smanjenje vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi.*

Za ispitivanje definisanih zadataka korišteni su odgovarajuće naučno istraživačke metode i instrumenti. U radu je primijenjen standardizovani instrument – upitnik, koji su koristili Ministarstvo prosvjete, Zavod za školstvo i Unicef, u okviru realizacije projekta „Škola bez nasilja – ka sigurnom i podsticajnom okruženju za djecu“. Upitnik za nastavnike i pedagoge imao je za cilj sagledavanje problema vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi od strane zaposlenih. Kao eksperimentalni faktor kreiran je i uveden program stručnog usavršavanja nastavnika iz ove oblasti, koji je u međuvremenu akreditovan kao Program stručnog usavršavanja nastavnika za školsku 2019/2020. i 2020/2021. godinu od strane Zavoda za školstvo Crne Gore. Tema Programa nosi naziv „Prevenција i suzbijanje vršnjačkog nasilja u cilju formiranja povoljne školske klime za razvoj učenika“, koji je usvojio Nacionalni savjet za obrazovanje odlukom broj: 023-1161/2019-31 od 17. jula 2019. godine. Na kraju, kako bi ostvarila uvid u kvalitet angažovanja pedagoga i odjeljenjskih starješina E-grupe, vršila je opservaciju časova odjeljenjske zajednice koristeći prethodno konstruisanu skalu procjene. Populaciju, iz koje je izabrala istraživački uzorak za potrebe istraživanja, čine svi pedagozi i nastavnici osnovnih škola na području opštine Nikšić, a uzorak su nastavnici i pedagozi dvije škole koje pripadaju centralnom dijelu Opštine Nikšić.

Na osnovu zadataka istraživanja koje je postavila, uslijedile su sljedeće pomoćne, tj. sporedne hipoteze čije je potvrđivanje ili odbacivanje omogućilo i verifikaciju glavne naučno-istraživačke hipoteze:

- 1. pretpostavlja se da odjeljenjske starješine nijesu u dovoljnoj mjeri informisane o vrstama, uzrocima, posljedicama i načinima postupanja u slučajevima pojave vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi;*
- 2. pretpostavlja se da je najčešći verbalni oblik vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi;*

3. *pretpostavlja se da pedagozi i nastavnici najčešće kao mjeru koriste situacioni savjetodavni razgovor s učenicima, a ne planirani/preventivni;*
4. *pretpostavlja se da je edukacija nastavnika efikasan način za prevenciju vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi;*
5. *pretpostavlja se da kontinuirani savjetodavno-instruktivni rad pedagoga s nastavnicima, iz oblasti vršnjačkog nasilja, doprinosi smanjenju ove pojave u osnovnoj školi;*
6. *pretpostavlja se da stručno usavršavanje iz oblasti vršnjačkog nasilja doprinosi smanjenju ove pojave u osnovnoj školi.*

U osnovi cjelokupne kvalitetne organizacije i realizacije istraživanja bila je, *kvalitetna komunikacija*. Od nivoa kvaliteta komunikacije koja se ostvaruje među subjektima tokom zajedničke prakse, zavisi nivo kvaliteta produkta te prakse. S obzirom na brojna napredovanja E-grupe koja su razmatrana, konstatuje da je ostvaren cilj istraživanja, i potvrđena glavna hipoteza istraživanja koja glasi: *pretpostavlja se da komunikacija pedagoga i nastavnika i kontinuirani savjetodavno-instruktivni rad imaju značajan uticaj na smanjenje vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi.*

Prvi istraživački zadatak bio je usmjeren na utvrđivanje nivoa informisanosti odjeljenjskih starijehina o karakteristikama pojave vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi.

Podaci su ukazali na promjenu u nivou informisanosti o vršnjačkom nasilju, te i stavu, mišljenju i postupanju prilikom pojave nasilja među vršnjacima. Navela je statistički značajne razlike u odgovorima E-grupa u odnosu na K-grupu, koje upućuju na značaj nivoa informisanosti odjeljenjskih starijehina za pravilno identifikovanje i postupanje prilikom pojave vršnjačkog nasilja:

- ispitanici smatraju da je nasilje veoma izraženo među učenicima;
- ispitanici smatraju da se učenici, uglavnom, ne osjećaju sigurnim kada je u pitanju pojava vršnjačkog nasilja;
- ispitanici smatraju da se kontinuirana pojava brojnih načina ponašanja među učenicima može smatrati i nazivati vršnjačko nasilje, kao što su: omalovažavanje, vrijeđanje, ogovaranje, nazivanje pogrđnim imenima, ismijavanje, uhođenje, zastrašivanje, ucjenjivanje, ignorisanje, izbjegavanje, isključivanje iz kruga svojih prijatelja, fizički napadi, oduzimanje i uništavanje ličnih i školskih stvari, izlaganje neprijatnim dodirima i gestovima, pogrđno izražavanje o porodici učenika i njegovom porijeklu;

- ispitanici navode sljedeće reakcije učenika kao najčešće prilikom pojave vršnjačkog nasilja: pasivno posmatraju, verbalno i fizički odvajaju žrtvu od nasilnika, pridružuju se fizičkoj odbrani žrtve, navijaju za nastavak tuče, pozivaju nastavnika ili druge odrasle osobe u školi da pomognu oko rješavanja konflikata i sukoba.

Realizacija osmišljenog programa za obuku nastavnika pokazala je pozitivne rezultate. Drugi istraživački zadatak bio je usmjeren na identifikovanje vrste nasilja koja se najčešće pojavljuje u osnovnoj školi.

Na inicijalnom anketiranju, ispitanici E-grupe i K-grupe su posebno naglasili prisustvo verbalnog i fizičkog nasilja među učenicima. Nije identifikovana statistički značajna razlika u odgovorima ispitanika E-grupe i K-grupe. Na finalnom anketiranju se, ipak, pokazala statistički značajna razlika u određenim odgovorima E-grupe u odnosu na K-grupu. Ispitanici E-grupe na finalnom anketiranju su, za razliku od inicijalnog, identifikovali i prepoznali, osim verbalnog i fizičkog, često prisustvo emocionalno-psihološkog, socijalnog i kulturnog oblika nasilja. Dobijeni rezultati su pokazali na još jedan pozitivan efekat eksperimentalnog programa koji je kod odjeljenjskih starješina E-grupe razvio vještinu prepoznavanja raznovrsnih oblika nasilja, koji su prisutni među učenicima. Na osnovu dobijenih podataka, odbačena je druga postavljena naučno-istraživačka hipoteza koja glasi: *pretpostavlja se da je najčešći verbalni oblik vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi*, s obzirom na to da je identifikovana i pojava fizičkog, emocionalno-psihološkog, socijalnog i kulturnog nasilja među učenicima.

Jedan od značajnih faktora koji može uticati na smanjenje vršnjačkog nasilja, jeste nivo znanja i informisanosti subjekata o preventivnim mjerama i postupcima prilikom njegove pojave. Konstatovano je da su odjeljenjske starješine E-grupe na časovima odjeljenjske zajednice ostvarile kvalitetan angažman, koji je bio usmjeren na:

- podizanje nivoa informisanosti učenika o vršnjačkom nasilju;
- razvijanje socijalnih i komunikacionih vještina učenika;
- upoznavanje učenika sa postupanjem i reagovanjem prilikom pojave vršnjačkog nasilja.

Tome je doprinijela uspješno realizovana obuka za nastavnike.

Jedan od najznačajnijih preventivnih postupaka pedagoga i nastavnika, koji se navode u naučno-istraživačkoj građi, jeste prvenstveno podučavanje učenika. Na toj osnovi potvrđena je treća

postavljenu naučno-istraživačka hipoteza koja glasi: *pretpostavlja se da pedagozi i nastavnici najčešće kao mjeru koriste situacioni savjetodavni razgovor s učenicima, a ne planirani/preventivni.*

U istraživanju, četvrti, peti i šesti istraživački zadatak bio je usmjeren na procjenu efikasnosti različitih aktivnosti koje obuhvataju angažman nastavnika i pedagoga u cilju identifikacije, prevencije i smanjenja vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi. Te aktivnosti obuhvatale su :

1. edukaciju nastavnika,
2. savjetodavno-instruktivni rad pedagoga s nastavnicima,
3. stručno osposobljavanje nastavnika.

Odjeljenjske starješine E-grupe su u toku obuke usvojile određena znanja, iskustva, vještine i navike na osnovu kojih je u potpunosti moguće regulisati odnose u školi, na način koji će se uticati na suzbijanje pojave vršnjačkog nasilja. Na toj osnovi, potvrđene su :

- četvrta hipoteza koja glasi: *pretpostavlja se da je edukacija nastavnika efikasan način za prevenciju vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi;*
- peta hipoteza koja glasi: *pretpostavlja se da kontinuirani savjetodavno-instruktivni rad pedagoga s nastavnicima, iz oblasti vršnjačkog nasilja, doprinosi smanjenju ove pojave u osnovnoj školi;*
- šesta hipoteza koja glasi: *pretpostavlja se da stručno usavršavanje iz oblasti vršnjačkog nasilja doprinosi smanjenju ove pojave u osnovnoj školi.*

U zaključnom dijelu kandidatkinja navodi razloge i uzroke za pojavu vršnjačkog nasilja u osnovnoj školi. Posebno ističe zapostavljenu vaspitnu ulogu škole, kao i ulazak u svijet novina, bez temeljne analize i pripreme. Ističe važnost stručnog usavršavanja nastavnika i temeljno partnersko rješavanje eventualnih problema.

U dijelu navođenja pedagoških preporuka temeljno analizira postupke, koje je neophodno preduzeti kako bi se ovaj fenomen sveo na najmanju moguću mjeru. U tom dijelu navodi i važnost sveobuhvatne analize područja rada pedagoga.

Ključnim navodi sljedeće aktivnosti nastavnika i pedagoga:

- formiranje tima za prevenciju i postupanje u slučajevima pojave nasilja u školi;

- angažovanje pedagoga u osmišljavanju radionica koje će biti usmjerene na teoretsko obogaćivanje znanja nastavnika i učenika o vrstama, uzrocima i posljedicama vršnjačkog nasilja;
- održavanje sastanaka na kojima će nastavnici, koji veći dio vremena provode s učenicima, za razliku od pedagoga, iznijeti problem pojave nasilja među učenicima;
- saradnja pedagoga i nastavnika koja će biti usmjerena na identifikovanje vrste nasilja koje su prisutne među učenicima u određenom odjeljenju;
- praćenje i bilježenje ponašanja učenika kod kojih se uočavaju elementi nasilnog ponašanja;
- utvrđivanje uzroka nasilnog ponašanja (čas odjeljenjske zajednice, razvoj grupne kohezije, sociometrijsko istraživanje i sl.);
- uspostavljanje potrebnih mjera za prevenciju i suzbijanje određene vrste nasilja koja je identifikovana u određenom odjeljenju;
- upoznavanje roditelja s problemom u ponašanju učenika;
- podučavanje svih učenika u školi o rizičnim posljedicama vršnjačkog nasilja;
- organizovanje zajedničkog rada svih učenika u školi od strane pedagoga ili nastavnika na temu vršnjačkog nasilja (tematske priredbe, predstave, zajednička druženja i sl.);
- rad na projektima svih učenika u školi na temu vršnjačkog nasilja koji su usklađeni s razvojnim nivoom učenika (izrada flajera, interni literarni i likovni konkursi);
- razmatranje problema pojave vršnjačkog nasilja na Savjetu roditelja;
- razmatranje problema pojave vršnjačkog nasilja na roditeljskim sastancima;
- kreiranje raznovrsnih panoa koji će biti izloženi u holu škole itd.;
- definisanje odjeljenjskih pravila ponašanja ili odjeljenjskog ugovora;
- uspostavljanje školskih pravila ponašanja;
- formiranje kutije povjerenja;
- razmatranje i definisanje strategija za prevenciju vršnjačkog nasilja na sastancima Učeničkog parlamenta;
- uspostavljanje vršnjačke podrške;
- organizovanje međuodjeljenjskih razrednih takmičenja;
- uspostavljanje sistema pohvala i nagrada za najbolja odjeljenja;
- kvalitetna organizacija dežurstva nastavnika i učenika u školi;
- poboljšanje kvaliteta organizacije vannastavnih aktivnosti u školi.

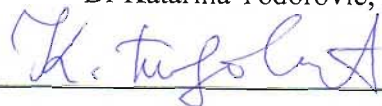
Na osnovu svega izloženog, možemo zaključiti da je kandidatkinja temeljno analizirala aktuelni problem u obrazovno-vaspitnoj praksi i u svom radu iznijela stav o važnosti adekvatne komunikacije među svim partnerima, čime smatramo da je dala naučni doprinos kako teoriji, tako i pedagoškoj praksi.

Komisija smatra da magistarski rad kandidatkinje Nade Mitrović na temu: *ZNAČAJ KOMUNIKACIJE PEDAGOGA I ODJELJENJSKIH STARJEŠINA U CILJU SPREČAVANJA VRŠNJAČKOG NASILJA U OSNOVNOJ ŠKOLI*, ispunjava normative koji važe za magistarske teze, te stoga predlaže Nastavno-naučnom vijeću Filozofskog fakulteta Univerziteta Crne Gore da odobri usmenu odbranu ovog rada.

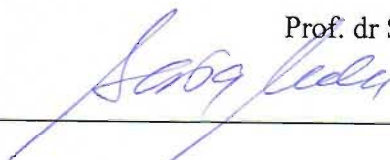
Nikšić, 30.10.2019. godine

Komisija u sastavu:

Dr Katarina Todorović, mentorka

Prof. dr Saša Milić, član

Prof. dr Tatjana Novović, članica

UNIVERZITET CRNE GORE
FILOZOFSKI FAKULTET
NIKŠIĆ

PRIM. NO:	30.10.2019.		
ORG. JED.	FILOZ.	PSIHOLOG.	POSREDOVANJE
01	1973		